

Olausen, Ingrid
Holte, Ingrid K.

Ergoterapi og forebyggende arbeid med frafall i videregående skole

Bacheloroppgave i Bachelor i Ergoterapi

Veileder: Stigen, Linda

Mai 2020

Sammendrag

Tittel:	Ergoterapi og forebyggende arbeid med frafall i videregående skole
Forfattere:	Ingrid Olausen 493353 Ingrid Karoline Holte 493360
Veileder:	Linda Stigen
Stikkord/ Nøkkelord	Ergoterapi, frafall, videregående skole og forebyggende arbeid

Antall ord: 9903	Antall vedlegg: 5	Publiseringsavtale inngått: Ja
---------------------	----------------------	-----------------------------------

Kort beskrivelse av bacheloroppgaven:

Bakgrunn: Sosiale forskjeller er en av de store samfunnsutfordringene i Norge i dag. Frafall fra videregående utdanning kan føre til sosiale forskjeller. Dette kan ha videre innvirkning på deltakelse og mestring senere i livet.

Hensikt: Hensikten med oppgaven er å se på hvordan ergoterapeuter kan bidra i forebygging av frafall fra videregående utdanning ved å arbeide med elevenes skolehverdag.

Metode: Kvalitativ metode benyttes til litteraturstudien. De inkluderte studiene ble valgt med utgangspunkt i definerte inklusjons- og eksklusjonskriterier. Simplifisert tematisk analyse er benyttet til analyse av dataen.

Resultat: Resultatene viser hvilke faktorer som kan ha innvirkning på elevenes skolehverdag, og ha innflytelse på om elevene fullfører skolen eller ikke. Disse faktorene presenteres i temaene; viktigheten av et støttende skolemiljø, elevenes engasjement på skolen, og betydningen av ikke-akademiske aktiviteter på skolen.

Konklusjon: Studiens funn indikerer at ergoterapeuter kan arbeide med elevenes skolehverdag for å bidra til å forebygge dropout. Ergoterapeuter kan i samarbeid med annet skolepersonell utvikle og gjennomføre intervensjonsprogrammer for å forebygge frafall i videregående skole.

Abstract

Title:	Occupational therapy and prevention of dropout in secondary education
Authors:	Ingrid Olausen 493353 Ingrid Karoline Holte 493360
Supervisor:	Linda Stigen
Keywords:	Occupational therapy, secondary education, dropout, prevention

Number of words: 9903	Number of appendix: 5	Availability (open/confidential): Open
--------------------------	--------------------------	---

<p>Short description of this bachelor thesis:</p> <p>Background: Social differences are one of the major societal challenges currently in Norway. Dropout from secondary education can lead to social differences. This can have a further impact on participation and coping later in life.</p> <p>Aim: The aim of this study is to look at how occupational therapists can contribute to prevent dropout from secondary education by working with the pupils' school life.</p> <p>Method: A qualitative method is used for the literature study. The included studies were selected on the basis of defined inclusion and exclusion criteria. Simplified thematic analysis is used to analyze the data.</p> <p>Results: The results show which factors that can have an impact on the pupils' school life, and have an influence on whether the students complete their secondary education or not. These factors are presented in the themes; the importance of a supportive school environment, students engagement in school, and the importance of non-academic activities in school.</p> <p>Conclusion: The study's findings indicate that occupational therapists can work with students' school life to help prevent dropout. The occupational therapists can, in collaboration with other school staff, develop and implement intervention programs to prevent dropout in secondary school.</p>
--

Forord

Vår studietid på NTNU Gjøvik går mot slutten, og vi kan se tilbake på tre innholdsrike år. Takk til våre lærere og medstudenter for et lærerikt og godt klassemiljø.

Bacheloroppgaven har vært et spennende prosjekt hvor vi har fått utfordret oss selv, og benyttet kunnskapen vi har tilegnet oss gjennom studie. Vi ønsker å takke hverandre for et godt samarbeid, samt motiverende og artige arbeidsdager.

Vi ønsker også å takke venner og familie for hjelp og støtte i denne perioden. Til slutt vil vi takke vår veileder Linda Stigen for god veiledning og oppmuntring under hele prosessen.

Gjøvik, 04.05.2020

Ingrid Olausen og Ingrid K. Holte

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning og bakgrunn	6
1.1 Ergoterapifaglig relevans	7
1.2 Teori.....	7
1.3 Tidligere forskning.....	8
2.0 Hensikt og forskningsspørsmål	9
3.0 Metode	10
3.1 Kvalitativ metode.....	10
3.2 Gjennomføring av litteraturstudie	10
3.2.1 Søkestrategi.....	10
3.2.2 Søkeprosessen	11
3.3 Analyse av data	12
3.3.1 Kritisk vurdering	12
3.3.2 Simplifisert tematisk analyse	13
3.4 Reliabilitet og validitet.....	14
3.5 Etske overveielser	14
4.0 Resultat	15
4.1 Oversikt over inkluderte artikler	16
4.2 Temaoversikt.....	19
4.3 Viktigheten av et støttende skolemiljø.....	20
4.3.1 Et godt og støttende sosialt miljø på skolen.....	20
4.3.2 Respekt og omsorg fra skolepersonell	21
4.4 Elevenes engasjement på skolen	22
4.4.1 Viktigheten av mål og ambisjoner	22
4.4.2 Motivasjonsfaktorer og elevenes opplevelse av suksess.....	23
4.4.3 Betydning av elevenes tro på egen mestring.....	24
4.4.4 Elevenes ansvar for egen læring	24
4.5 Betydningen av ikke-akademiske aktiviteter på skolen	25
5.0 Diskusjon	26
5.1 Diskusjon av resultat.....	26
5.1.1 Betydningen av sosiale aktiviteter og relasjoner på i skolehverdagen.....	27
5.1.2 Egenmotivasjon for skoleengasjement.....	30
5.2 Metodekritikk.....	33
6.0 Konklusjon.....	35
7.0 Referanseliste:.....	37

8.0 Vedlegg.....	43
Vedlegg 1: PICO-skjema – forskningsspørsmål.....	43
Vedlegg 2: PICO-skjema – søkeord.....	44
Vedlegg 3 - Søkehistorikk	45
Vedlegg 4 - Inklusjon- og eksklusjonskriterier.....	46
Vedlegg 5 - Datasammendrag av kritisk vurdering	47

1.0 Innledning og bakgrunn

Tema for bacheloroppgaven er frafall i videregående utdanning og hvilke potensielle muligheter ergoterapeuter kan ha til å bidra i det forebyggende arbeidet av frafall. Heretter i oppgaven vil også begrepet dropout bli benyttet for å beskrive frafall i videregående utdanning. Norsk Ergoterapeutforbund (2017) definerer sosiale forskjeller som en av dagens samfunnsutfordringer i Norge. Videre beskrives dropout som en av årsakene til de sosiale forskjellene.

Samfunnet er i stadig utvikling. Utdanning er å betrakte som en investering for fremtiden (NOU 2019:25), uteksaminering fra videregående skole har betydning for ungdommenes videre liv (Marczuk, Taff og Berg, 2014; NOU 2019:25). Det er et økende behov for at norske elever skal ha en fullført utdanning, for å kunne bidra til den kontinuerlige utviklingen av samfunnet, på alle områder (NOU 2019:25). Gjennom et makroperspektiv kan det ses et behov for personer med høy kunnskap og kompetanse i samfunnet. Norge er pålagt etter FNs bærekraftsmål nr. 4 å "sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle" (FN sambandet, 2020, avsnitt 5). På mikronivå kan konsekvensen av å ikke fullføre videregående utdanning være utfordringer tilknyttet arbeidsmarkedet, privatøkonomi, utenforskap og sosiale forskjeller (Norsk Ergoterapeutforbund, 2019; NOU 2019:25).

98% av norsk ungdom søker seg direkte til videregående utdanning etter grunnskolen (NOU 2019:25). Det kan være ulike årsaker til dette; at ungdommen ser verdien av å ta en utdanning eller at det oppfattes av elevene som den naturlige veien å gå videre etter grunnskolen, etter forventningene i dagens samfunn (NOU 2019:25). Det at flertallet av ungdom i dag velger å starte på videregående utdanning, gir uttrykk for at det er et felleskap som ungdommen ønsker å ta del i (NOU 2019:25). Til tross for dette er det ikke alle som fullfører utdanningen. Tall fra Statistisk sentralbyrå (2019) viser at 24,7% av elevene ikke fullførte videregående utdanning i løpet av fem år i perioden 2013-2018. Videregående utdanning er det første steget for ungdom til å oppnå formelle kvalifikasjoner, som for mange vil være nøkkelen for arbeids- og samfunnsdeltakelse (Markussen, Frøseth og Sandberg, 2011). Mangel på utdanning kan bli en utfordring som skaper et hinder for arbeidsdeltakelse og aktiv medvirkning i samfunnet, der deltakelse ofte knyttes til personens ferdigheter og kunnskap (NOU 2019:25).

1.1 Ergoterapifaglig relevans

“Formålet med ergoterapi er personers deltakelse og inkludering i samfunnet” (Norsk Ergoterapeutforbund, 2017, s. 15). Som tidligere presentert har videregående utdanning innvirkning på ungdommens videre deltakelse og inkludering i samfunnet. En viktig årsak til at unge må sikres retten til aktivitet og deltakelse er at det styrker deres identitet, empowerment og mestringstro (Norsk Ergoterapeutforbund, 2019). Flertallet av elevene er mellom 15 og 19 år, og det skjer i stor grad en utvikling av identitet for elevene i løpet av disse årene (NOU 2019:25). Det å ikke fullføre videregående utdanning kan føre til opplevelse av manglende tilhørighet og sosial ulikhet i samfunnet, som kan påvirke ungdommens deltakelse og mestring senere i livet (Norsk Ergoterapeutforbund, 2019). Gjennom videregående utdanning skapes det en mulighet for at den enkelte elev kan oppleve mestring på veien mot fullført studie- eller yrkeskompetanse (NOU 2019:25).

Et utgangspunkt for ergoterapi er at det finnes ulike forståelser av aktivitetsutfordringer og hvordan de kan forebygges eller minimeres (Brandt, Madsen og Peoples, 2013). Noen av de identifiserte årsakene til at det er så stort frafall i videregående utdanning i Norge er faktorer som elevens egen motivasjon, akademiske krav, politiske føringer og manglende lærlingplasser (Falch *et al.*, 2010; NOU 2019:25). Det er altså et komplekst tema som omhandler både individ- og samfunnsfaktorer. Ergoterapeuter arbeider med både individ og gruppers behov og ønsker for hva som oppleves som meningsfullt i deres hverdag, for at de skal oppleve deltakelse og inkludering i samfunnet (Norsk Ergoterapeutforbund, 2017). Forebyggende arbeid handler om å jobbe for å redusere faktorer som har en negativ innvirkning på folkehelsen og dermed unngå uønskede tilstander (Jepsen og Larsen, 2013; Helsebiblioteket, 2020). Ergoterapeuter arbeider forebyggende med ungdom som har utfordringer i hverdagslivet ved å fremme aktivitet, deltakelse og inkludering (Norsk Ergoterapeutforbund, 2020).

1.2 Teori

I arbeid med denne oppgaven benyttes aktivitetsvitenskapelig rammeverk med fokus på occupational justice. Ergoterapi er grunnlagt på troen om at deltakelse i aktivitet er viktig for menneskets helse (Wilcock og Townsend, 2014). Aktivitetsvitenskap ser på mennesker som aktivitetsvesener, med behov for å engasjere, delta og uttrykke seg i aktivitet (Kristensen, 2017). Videregående utdanning er en lovfestet rett for norsk ungdom (Opplæringslova, 1998).

Occupational justice omhandler at alle mennesker har de samme rettighetene til å delta i meningsfulle aktiviteter (Wilcock og Townsend, 2014). Det er relevant å se på faktorer som omhandler occupational justice i perspektivet av aktivitetsvitenskap, for å se på rettighetene ungdom har, og for å oppnå trivsel og personlig utvikling som deltakende samfunnsborger. Rammeverket ser på retten til aktivitetsbalanse, utvikling gjennom deltakelse og autonomi rundt valg av aktivitet, og retten til å oppleve at aktiviteter er meningsfulle (Morville og Larsen, 2017).

I tillegg benyttes det påvirkende og deltagende verdensbildet som tilnærming i oppgaven. Verdensbildet omhandler å advokere for endring eller skape debatt som kan føre til sosial rettferdighet for marginaliserte grupper i samfunnet (Creswell, 2009). Dropout elever tolkes i rammen av denne oppgaven som en marginalisert gruppe. Verdensbildet skal knyttes opp mot teoretisk rammeverk med fokus på occupational justice, i sammenheng med hvordan ergoterapeuter kan bidra i det forebyggende arbeidet for å hindre frafall og dermed sikre ungdommens lovfestede rett til å fullføre videregående utdanning. Forskning med denne tilnærmingen har en agenda om å skape forandring for deltakerne (Creswell, 2009). I oppgaven skal det knyttes opp mot deltakerne i norske videregående skoler, gjennom å se om det er mulig å skape endring.

1.3 Tidligere forskning

Frafall i videregående skole er ikke en utfordring Norge er alene om, men er en problemstilling i mange vestlige land (OECD, 2012; Utdannings Forbundet, 2020). På bakgrunn av dette inkluderes det derfor både nasjonal og internasjonal forskning. I forskning omtales elever som ikke fullfører videregående utdanning som dropout elever, uavhengig av årsaken til at eleven ikke fullførte (Markussen, Frøseth og Sandberg, 2011; Marczuk, Taff og Berg, 2014; Peters, Galvaan og Kathard, 2016; Gubbels, Put og Assink, 2019; Ottosen, Goll og Sørli, 2019).

Tidligere forskning har identifisert at høyt fravær er en vesentlig risikofaktor for frafall i skolen. I tillegg er det identifisert andre risikotemaer som omhandler individ, familie, skole og omgangskrets (Markussen, Frøseth og Sandberg, 2011; Gubbels, Put og Assink, 2019; Ottosen, Goll og Sørli, 2019). Elevens motivasjon og engasjement innvirker på oppmøte og innsatsen i skolearbeidet, og gjenspeiles ofte i elevens skoleprestasjon (Ottosen, Goll og

Sørli, 2019). Utilfredsstillende støtte gjennom skolemiljøet og mangel på skoletilknytning kan øke sjansen for at elever ikke fullfører utdanningen (Marczuk, Taff og Berg, 2014). Ergoterapeuter har et mulighetsrom til å skape og utvikle tiltak som kan opprette og vedlikeholde skoletilknytning (Marczuk, Taff og Berg, 2014). Ergoterapeuter kan bidra til å skape en langtids effekt for elever og samfunnet ved å fokusere på forebygging (Marczuk, Taff og Berg, 2014).

I litteraturen er det identifisert at den enkelte elev sin følelse av tilhørighet i skolen fremmer skolegang og hindrer frafall i skolen (Marczuk, Taff og Berg, 2014). Skolepersonell og medelever har stor påvirkningskraft på elevenes opplevelse av å bli akseptert, inkludert og respektert, som igjen styrker følelsen av skoletilhørighet (Marczuk, Taff og Berg, 2014). I denne oppgaven vil skolepersonell omhandle yrkesgruppene lærer, assistent, helesykepleier, rådgiver, administrasjon og annet personell som jobber tett på elevene i skolen.

Det er generelt lite forskning om dropout elever innenfor ergoterapifagfeltet (Marczuk, Taff og Berg, 2014; Peters, Galvaan og Kathard, 2016). Litteraturstudien skal se på forskning som omhandler å forebygge dropout uten direkte fokus på funksjonsnedsettelse og det er derfor aktuelt å benytte forskning utenfor fagfeltet for å besvare forskningsspørsmålet.

2.0 Hensikt og forskningsspørsmål

Med utgangspunkt i tidligere presentert bakgrunn, teori og forskning er hensikten med bacheloroppgaven å se på ergoterapi og forebygging av frafall i videregående utdanning. Det skal gjennom litteraturstudien undersøkes om det er mulighet for ergoterapeuter å bidra i arbeidet med å forebygge dropout. For å sikre at det er gjennomførbart å besvare forskningsspørsmålet innenfor rammene av bacheloroppgaven, er oppgaven begrenset til dropout, forebyggende arbeid og elevens skolehverdag.

Forskningsspørsmål:

Hvordan kan ergoterapeuter bidra i forebygging av frafall fra videregående utdanning ved å arbeide med elevenes skolehverdag?

3.0 Metode

3.1 Kvalitativ metode

Metode er et redskap som benyttes ved ønske om å undersøke noe, og benyttes som hjelp til datainnsamling (Dalland, 2012). Kvalitativ metode blir benyttet for å undersøke meninger, opplevelser og erfaringer ved å gå i dybden for å oppnå forståelse og helheten av et fenomen (Dalland, 2012; Aveyard, 2019). I kvalitativ metode tolkes og kategoriseres hele forskningsteksten, og forståelsen for temaet utvikles objektivt så langt som mulig (Aveyard, 2019). På bakgrunn av hensikten med oppgaven og forskningsspørsmålets formulering var kvalitativ metode hensiktsmessig å benytte.

Ved å gjennomføre en litteraturstudie kan ny innsikt på et tema avdekkes ved å gjennomgå forskning på en systematisk måte (Aveyard, 2019). Litteraturstudie ble benyttet som fremgangsmåte for datainnsamling i denne bacheloroppgaven. Det ble gjennomført strukturert litteratursøk for å innhente data og besvare forskningsspørsmålet.

Litteraturstudien er gjennomført med en induktiv tilnærming til analysen. Kvalitativ forskning gjennomføres ofte med en induktiv tilnærming (Kvale og Brinkmann, 2015), der det jobbes med ideene som oppstår underveis istedenfor å jobbe ut ifra en eksisterende mening om temaet (Kvale og Brinkmann, 2015; Aveyard, 2019). Litteraturstudien startet med datainnsamling, slik at ny kunnskap kunne bli utviklet, basert på dataene som ble samlet inn.

3.2 Gjennomføring av litteraturstudie

Det ble formulert et forskningsspørsmål om hva det var ønskelig at studien skulle besvare innenfor den tidsavgrensede perioden. PICO-skjema ble benyttet som et hjelpemiddel for å spesifisere og formulere forskningsspørsmålet (se vedlegg 1). PICO-skjema er et nyttig verktøy for å strukturere et tydelig og presist forskningsspørsmål (Helsebiblioteket, 2016a; Aveyard, 2019)

3.2.1 Søkestrategi

En systematisk søkestrategi er nødvendig for å identifisere og lokalisere litteratur som er mest relevant for å besvare et forskningsspørsmål (Aveyard, 2019). Søkestrategien besto av å identifisere søkeord for litteratursøk, identifisere inklusjons- og eksklusjonskriterier, samt å identifisere hierarkisk evidens for studien.

PICO-skjema også ble benyttet som et hjelpemiddel i arbeidet med å utarbeide relevante søkeord (se vedlegg 2). I tillegg ble flere relevante søkeord identifisert via snowball sampling etter studier. Snowball sampling inkluderer håndsøk i relevante publikasjoner og referanselister (Aveyard, 2019). Søk i ulike databaser krevde ulike søkeord. High school, vocational schools, high school students, at risk student dropout, dropout prevention, student dropout, school dropout, self-efficacy, motivation, foreign countries og Norway ble benyttet som søkeord. Det ble ført søkehistorikk for gjennomførte søk (se vedlegg 3).

Inklusjons- og eksklusjonskriteriene (se vedlegg 4) ble identifisert på bakgrunn av oppgavens hensikt og forskningsspørsmål. Kriteriene er viktig for å identifisere hvilke studier som kan være relevante for å besvare forskningsspørsmålet uten å spore av (Aveyard, 2019). I tillegg kan kriteriene brukes for å demonstrere omfang og grad av detaljer i oppgaven (Aveyard, 2019).

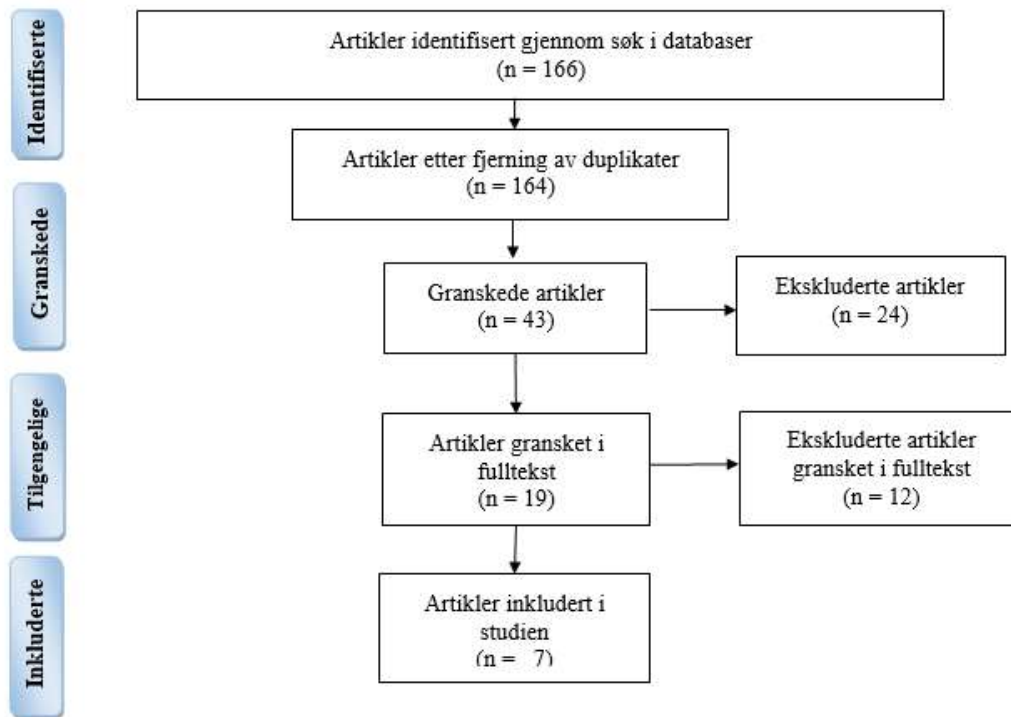
I litteraturstudier er det viktig å tilstrebe at studier med sterkest evidens blir benyttet for å besvare forskningsspørsmålet (Aveyard, 2019). Oppgavens hensikt dannet grunnlaget for å utvikle hierarkisk evidens som ble benyttet i denne litteraturstudien. For å oppnå ny innsikt ble det søkt etter erfaringer fremfor målinger av effekt av tiltak. På bakgrunn av dette ble litteraturstudiens hierarkiske evidens:

1. Kvalitativ forskning
2. Mixed method forskning
3. Kvantitativ forskning

3.2.2 Søkeprosessen

Elektronisk litteratursøk etter vitenskapelig forskning ble gjennomført i helse- og medisinskfaglig database og utdanningsdatabaser; Medline (OVID), Academic Search Complete og ERIC.

Flytdiagram viser en tydelig oversikt over litteratursøket, og er til hjelp for å gi en fullstendig og transparent fremstilling av studien (Aveyard, 2019). Et PRISMA flytdiagram (Moher *et al.*, 2009) ble utviklet for å gi en fremstilling av de identifiserte artiklene til bruk i litteraturstudien.

Søk i databaser resulterte i 166 artikler, der 2 ble fjernet på grunn av duplikat. 43 artikler ble beholdt basert på relevans for studien, inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Etter grundigere analyse ble 24 artikler ekskludert på bakgrunn av litteraturstudiens kriterier. Det gjensto 19 artikler for videre kritisk vurdering og analyse av artiklenes fulltekst. Kritisk vurdering av identifiserte artikler er en prosess som hjelper til med å avgjøre artiklenes relevans for forskningsspørsmålet (Aveyard, 2019). Denne prosessen ekskluderte 12 artikler, og de resterende 7 artiklene ble inkludert i litteraturstudien.

3.3 Analyse av data

3.3.1 Kritisk vurdering

I første steg av analyseprosessen ble kritisk vurdering av identifiserte artikler gjennomført. Kritisk vurdering er en strukturert vurdering av artiklenes styrker og svakheter, og benyttes for å avgjøre artiklenes kvalitet (Aveyard, 2019). Prosessen med kritisk vurdering undersøkte om forskningen var relevant, oppfylte inklusjonskriteriene og identifiserte forskningsmetodens styrker og svakheter. Det ble benyttet sjekklister fra helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016b) og mixed methods appraisal tool (Hong *et al.*, 2018). Artiklenes forskningsmetode avgjorde hvilken sjekkliste som ble benyttet.

Et tabellskjema for datasammendrag av artiklene ble utviklet i prosessen med kritisk vurdering (se vedlegg 5). Skjemaet ble utviklet etter oppskrift fra Aveyard (2019) og inneholder en oversikt over forfatter, publikasjonsdato, type litteratur, metode, hovedfunn og kritisk vurdering av styrker og svakheter. Videre ble artiklene i skjemaet kategorisert etter artiklenes kvalitet og relevans for forskningsspørsmålet ved bruk av trafikklysfarger. Grønmarkering tilsvarende artiklene med høyest kvalitet. Resultatet fra kritisk vurdering avgjorde hvor stor vekt dataen fra de inkluderte artiklene fikk i litteraturstudien.

3.3.2 Simplifisert tematisk analyse

I neste steg i dataanalysen ble det gjennomført en simplifisert tematisk analyse av de 7 inkluderte artiklene. Det er en passende tilnærming for å gjennomgå innsamlet data for uerfarne forskere (Aveyard, 2019). Simplifisert tematisk analyse ble gjennomført etter oppskrift fra Aveyard (2019).

Simplifisert tematisk analyse startet med å granske artiklenes hovedfunn for å identifisere temaer og underkategorier. I følge Aveyard (2019) skal det være størst fokus på studiene som er kategorisert med høyest kvalitet. Under utarbeiding av temaene var det viktig å sikre at temaene var i direkte sammenheng med forskningsspørsmålet, særlig ettersom de inkluderte artiklene ikke er studier som fokuserer direkte på ergoterapi.

Etter identifisering av temaer i hver enkelt artikkel ble temaene kombinert på tvers av artiklene. For kategorisering av temaene ble det brukt fargekoder underveis for å systematisere funn. Det ga en tydelig oversikt da resultatene skulle sammenfattes. Gruppering av tema og artikler benyttes for å få en tydelig oversikt av analysen (Aveyard, 2019). Resultat fra analysen ble samlet og deretter strukturert i en tabell som knytter de ulike temaene opp mot hver enkelt artikkel. Deretter ble det gjort en sammenligning av hvert hovedtema og underkategoriene for å vurdere om all dataen var plassert hensiktsmessig eller om det ville være ønskelig å omorganisere eller endre et tema. I gjennomgangen av temaene ble det sett på likheter og ulikheter, samt hvordan temaene kunne kobles sammen ved å arbeide med hovedfunnene fra artiklene på nytt.

Underveis i prosessen ble temaene gitt midlertidige navn. De ble videreutviklet etter hvert som arbeidet med resultatene fra artiklene gav økt forståelse for temaene. Hovedtemaene som

ble identifisert i analysen er viktigheten av et støttende skolemiljø, elevenes engasjement på skolen og betydningen av ikke-akademiske aktiviteter på skolen.

I prosessen med simplifisert tematisk analyse ble resultatene fra kritisk vurdering tatt frem for å avgjøre hvilke temaer som skulle vektlegges etter artiklenes kvalitet og relevans. Det avgjorde hvilket tema som skulle presenteres først i resultatkapittelet.

3.4 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet omhandler resultatenes pålitelighet (Dalland, 2012; Kvale og Brinkmann, 2015). Det knyttes til nøyaktigheten av studiens data, type data som blir anvendt, dataens innsamlings- og bearbeidingsmetode (Johannessen, Christoffersen og Tufte, 2010). I denne litteraturstudien ble simplifisert tematisk analyse først gjennomført individuelt, deretter ble det gjennomgått i felleskap for å sikre at all relevant informasjon fra dataene ble avdekket.

Validitet er en betegnelse for studiens relevans og gyldighet for det som undersøkes (Johannessen, Christoffersen og Tufte, 2010; Dalland, 2012). Det betyr at studiens metode må være hensiktsmessig for å besvare forskningsspørsmålet, og at det er sammenheng mellom forskningsspørsmålet og de innsamlede dataene (Johannessen, Christoffersen og Tufte, 2010). For å sikre valide resultater i litteraturstudien ble det derfor valgt induktiv tilnærming til analysen for å besvare forskningsspørsmålet.

3.5 Etske overveielser

Etske overveielser inngår i alle kvalitative studier der mening og innhold er i fokus (Fangen, 2015). Ungdommer kan være en sårbar gruppe, så det ble satt fokus på å håndtere temaet på en forsvarlig måte i oppgaven. I tillegg er dropout elever en marginalisert gruppe, og studien hadde fokus på å omtale gruppen på en respektfull måte. Dette var også for å være bevist på hvordan gruppen og deres pårørende kan oppfatte studiens beskrivelse av gruppen. I tillegg var det viktig å holde oppgaven til dens begrensninger og holde søkelyset på å besvare forskningsspørsmålet, da oppgaven ikke skal gå inn for å ta over for andre profesjoner.

Forskning påvirkes av forskerens subjektive opplevelser (Bogdan og Biklen, 2007). Subjektiv påvirkning fra rollen som ergoterapistuderer i denne litteraturstudien kan ha innvirket på oppgavens resultater, og er et etisk aspekt som ble tatt i betraktning. I arbeidet med å redusere påvirkning fra forskerrollen for å oppnå mest mulig objektivitet ble subjektive opplevelser

identifisert på forhånd. De inkluderte studiene måtte ha en god etisk standard og følge de generelle forskningsetiske retningslinjene. Dette er både i forhold til den marginaliserte gruppen, og i forhold til kvaliteten på litteraturstudien. I tillegg ble etiske aspekter som var fremhevet i de inkluderte artiklene sett på; forskernes partiskhet (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Ingholt *et al.*, 2015), sikring av deltakernes anonymitet (Caraway *et al.*, 2003; Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009), samt frivillighet og informert samtykke fra deltakerne (Caraway *et al.*, 2003; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018).

4.0 Resultat

Totalt sju studier er valgt ut til simplifisert tematisk analyse. Fem av studiene er kvalitative (Knesting, 2008; Gunn, Chorney og Poulsen, 2009; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018), en studie er mixed method (Gray og Hackling, 2009) og en er kvantitativ (Caraway *et al.*, 2003). Alle studiene er engelskspråklige og fra vestlige land. Seks av studiene er primær forskning (Caraway *et al.*, 2003; Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Gray og Hackling, 2009; Lieblein *et al.*, 2018) og en studie er litteraturstudie (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009).

Resultatene presenteres etter temaer som er utarbeidet basert på funn i studiene. Temaene som presenteres er; viktigheten av et støttende skolemiljø, elevenes engasjement på skolen og betydningen av ikke-akademiske aktiviteter på skolen. Hvert av temaene vil videre presenteres med sine underkategorier.

4.1 Oversikt over inkluderte artikler

Navn på artikkel	Forfatter/ publikasjons år Forfatters lokasjon	Artikkelens hensikt	Forskningsmetode	Hovedfunn i artikkel
Students at Risk for School Dropout: Supporting Their Persistence	Knesting (2008): USA	Søker etter større forståelse av at-risk elevers oppfattelse av videregående skole og hvordan deres erfaringer påvirker avgjørelsen om å fullføre skolen.	Semistrukturert intervju, felt observasjon. Kvalitativ	Skolen positivt kan påvirke elevenes mulighet til å fortsette på skolen. Det er viktig å lytte til elevene og formidle omsorg. Elevenes relasjon med støttende skolepersonell, og elevenes egen beslutsomhet er faktorer som kan påvirke deres avgjørelse om fullføring av utdanningen.
High School Completion: A Comprehensive Review of Projects Directed Toward Keeping Students in School	Gunn, Chorney og Poulsen (2009): Canada	Litteraturstudien har sett på 18 prosjekter i Canada som har hatt fokus på skolefullførelse av videregående utdanning	Tematisk analyse Kvalitativ	Ved å ivareta de sosiale / psykologiske behovene til hver elev i skolehverdagen, og deretter fokusere på deres akademiske behov, kan skolefravær forhindres. Engasjement fra skolepersonell kan være en avgjørende faktor for intervensjonsprogrammets suksess.
A photovoice study of school belongingness among high school students in Norway	Lieblein <i>et al.</i> (2018): Norge, Sverige og Canada	Undersøke hvilke faktorer som fremmer deltakelse på en videregående skole i Finnmark	Styrkebasert deltakende tilnærming med photovoice; Gruppesamtale, Workshop Semistrukturerte intervjuer Kvalitativ	Andre faktorer enn “læring i skolen” må innarbeides for å øke oppmøte. Disse faktorene omhandler personens indre og ytre motivasjon, akademiske- og ikke-akademiske aktiviteter, og støttende omgivelser. Det sosiale og fysiske miljøet blir trukket fram som spesielt viktig, fra elevenes side. Lærere og annet skolepersonell gav viktige bidrag til å skape og fremme tilhørighet gjennom et støttende sosialt og pedagogisk miljø.

How can we strengthen students social relations in order to reduce school dropout? An intervention development study within four Danish vocational schools	Ingholt <i>et al.</i> (2015): Danmark	Undersøker relasjonen mellom sosialt miljø i skolesammenheng og institusjonelle strukturer i henhold til frafall i videregående skole opp mot trivsel, røyking og narkotika bruk.	Kvalitative intervjuer og observasjoner	Årsakene for frafall er mange og komplekse. Forebygging krever et mangeartet intervensjonsprogram. Forslag på intervensjoner omhandler på sosiale interaksjoner, fysiske omgivelser og en god start på skolen.
The Academic Motivation of At-Risk Students in a Counseling Prevention Program	Scheel, Madabhushi og Backhaus (2009): USA	Undersøke elevens oppfatning av akademisk motivasjon mens de deltok i et forebyggende dropout program, med fokus på rådgivning av elevene.	Undersøkende metode Semistrukturert intervju Kvantitativt	Essensen av akademisk motivasjon er gode sosiale relasjoner som bygger opp motivasjon. I forebyggende dropout programmer gjennom rådgivning er gode relasjoner og kommunikasjon en nøkkelfaktor. Tiltak kan føre til oppnådd akademisk mestring for elevene. Oppmuntring og en hjelpende hånd er viktige faktorer. Samt elevenes mulighet til å utforske seg selv og karriere med fokus på framtiden.
Wellbeing and retention: A senior secondary student perspective	Gray og Hackling (2009): Australia	Mixed method studien undersøker om elevens trivsel er en nøkkelfaktor for at elevene skal velge å fullføre skolen.	Mixed method Kvantitativ: spørreundersøkelse school-based data Kvalitativ: åpen-sluttet intervju fokusgrupper school-based data	Sosial tilknytning og akademisk engasjement i elevens læringsmiljø er svært viktig å fokusere på. Utvikling av læreplan og læringskultur basert på respekt, relasjon og ansvar støtter sosial tilknytning og akademisk engasjement. En positiv skolekultur består av produktive opplevelser i deltakelse og mestring.

Self-efficacy, goal orientation, and fear of failure as predictors of school engagement in high school students	Caraway <i>et al.</i> (2003): USA	Målte i hvilken grad mestring, målorientering og frykten for å feile spilte inn på elevenes skoleengasjement for elever på videregående skole.	Kvantitativ Selvrapporterings- instrumenter: spørreskjemaer	Det er viktig at intervensjonsprogrammer rettet mot å styrke skoleengasjement blant ungdom, inneholder strategier for å styrke mestringstro, målorientering og redusering av frykten for å mislykkes. Skolen, familie, helsevesenet og samfunnet må jobbe sammen for å sikre akademisk suksess og mentalt velvære hos de unge.
---	--------------------------------------	--	--	--

4.2 Temaoversikt

Tema/ Underkategori	Viktigheten av et støttende skolemiljø		Elevenes engasjement på skolen				Betydningen av ikke-akademiske aktiviteter på skolen
	Et godt og støttende sosialt miljø på skolen	Respekt og omsorg fra skolepersonell	Viktigheten av mål og ambisjoner	Motivasjonsfaktorer og elevenes opplevelse av suksess	Betydning av mestringstro	Elevenes ansvar for egen læring	
Forfatter							
Knesting (2008)	✓					✓	
Gunn, Chorney og Poulsen (2009)	✓	✓					
Lieblein <i>et al.</i> (2018)	✓	✓	✓		✓		✓
Ingholt <i>et al.</i> (2015)							✓
Scheel, Madabhushi og Backhaus (2009)	✓	✓		✓		✓	✓
Gray og Hackling (2009)	✓	✓		✓	✓	✓	
Caraway <i>et al.</i> (2003)		✓	✓	✓			

4.3 Viktigheten av et støttende skolemiljø

4.3.1 Et godt og støttende sosialt miljø på skolen

Resultatene fra to kvalitative studier (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009; Lieblein *et al.*, 2018) viser at trivsel er en viktig faktor for skolens sosiale miljø, og et trygt og omsorgsfullt miljø fremmer fullføring av skoleløpet. En kvalitativ studie av Ingholt *et al.* (2015) viser at elevene forventer å utvikle sosiale relasjoner når de starter på videregående skole. Et godt og støttende sosialt miljø blant medelevene og skolepersonell skaper en følelse av tilhørighet til skolen (Lieblein *et al.*, 2018). Sosiale aktiviteter arrangert i skolesammenheng er viktige for trivsel og deltakelse (Lieblein *et al.*, 2018). Elevene ønsker at sosiale aktiviteter skal være prioritert av skolen (Ingholt *et al.*, 2015). En kvalitativ studie (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009) påpeker at følelsen av sosial tilhørighet til skolemiljø, lærere og medelever har en sterk innvirkning på om elevene fullfører den videregående utdanningen eller ikke. Mangel på gode sosiale relasjoner i skolemiljøet (Ingholt *et al.*, 2015) og følelsen av isolasjon er en av årsakene til dropout (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009). En mixed method studie (Gray og Hackling, 2009) viser til at elever med liten sosial relasjon til skolemiljø opplever mangel på støtte i læringsmiljø, og at dette kan ha en negativ påvirkning i henhold til elevens mestringfølelse og tro på egne akademiske evner. I studien av Ingholt *et al.* (2015) kom det frem at det var stor uenighet blant lærerne om viktigheten av sosiale relasjoner på skolen og om det har noen innvirkning på læresituasjon. Lieblein *et al.* (2018) viser til viktigheten av å ha gode venner, og at skolen støttet vennskap ved å arrangere sosiale aktiviteter i og utenfor klasserommet. I tillegg er inkludering av alle kulturer på tvers av etnisitet viktig for å motvirke isolasjon og bygge opp et godt sosialt tverrkulturelt miljø (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009).

Resultatene i studien av Lieblein *et al.* (2018) belyser viktigheten av at elevene får muligheten til å møte og sosialisere seg med elever på tvers av klassegrensene, som bidrar til å skape et godt skolemiljø. Felles måltider og friminutt er viktige sosiale arenaer som elevene verdsetter, og to muligheter hvor både skolepersonell og elevene kan samhandle utenfor klasserommet (Lieblein *et al.*, 2018). Intervensjonsprogrammet presentert av Ingholt *et al.* (2015) legger vekt på sosiale relasjoner, og et par av forslagene er morgenmøter hvor læreren og elevene deltar og felles friminutt for hele skolen. Skolepersonell er viktige bidragsytere til å skape et godt sosialt miljø på skolen (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018), og et godt

sosialt miljø forsterker følelsen av å være del av noe større enn seg selv (Lieblein *et al.*, 2018).

Lieblein *et al.* (2018) påpeker at et støttende skolemiljø innvirker på hvordan elevene støtter hverandre, og understreker at skolen kan påvirke elevens vennskap i skolehverdagen. Videre kom det frem i studien at sosial støtte fra medelever og skolepersonell er enda viktigere for borteboende elever som ikke har sin familie og omgangskrets rundt seg til daglig. Sosial tilknytning og opplevelse av respekt i skolemiljø er essensielt for elevenes trivsel og fullførelse av skolegangen (Gray og Hackling, 2009).

4.3.2 Respekt og omsorg fra skolepersonell

Tre kvalitative studier (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Lieblein *et al.*, 2018) og mixed method studien (Gray og Hackling, 2009) viser at et støttende skolemiljø er viktig for elevenes trivsel, oppmøte, deltakelse og suksess i skolen. Skolepersonell er en viktig faktor som kan bidra til å skape et støttende skolemiljø (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Gray og Hackling, 2009; Lieblein *et al.*, 2018) og kan være en positiv påvirkningsfaktor som fremmer fullførelse av elevens skolegang (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009).

Skolepersonell som gjør en innsats for å forstå elevens oppførsel, har tro på deres evner og aksepterer elevene (Gray og Hackling, 2009), har større mulighet for å kunne hjelpe elevene i faresonen til å bli værende og fullføre skolen (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Gray og Hackling, 2009). Resultatene fra to studier (Knesting, 2008; Lieblein *et al.*, 2018) beskriver hvordan elevene opplever at skolepersonell bryr seg gjennom deres oppførsel i interaksjon med elevene, som blikkontakt, personlige samtaler utenfor klasserommet og «åpen dør»-policy. Elever føler seg empowered når skolepersonell tar en interesse i deres meninger, skolesuksess og planer for fremtiden (Knesting, 2008). Studien av Gray og Hackling (2009) viser at elever anser gjensidig respekt fra skolepersonell som en viktig faktor for egen opplevelse av tilhørighet og tilknytning til skolen. Skoletilhørighet og -tilknytning innvirker på elevenes akademiske engasjement (Gray og Hackling, 2009; Lieblein *et al.*, 2018). Knesting (2008) understreker skolepersonellens viktige rolle i å engasjere elevene i deres skolehverdag. Det kan videre fremme at skolegangen fullføres.

I resultatene i studien gjennomført av Knesting (2008) kommer det også fram at noen elever føler at de ikke blir hørt av skolepersonell, og det kan være en påvirkende faktor på om de fullfører skolen eller ikke. Ifølge Knesting (2008) føler enkelte elever seg uviktige og maktesløse i skolesituasjon. Dette kan påvirke på avgjørelsen om å slutte på skolen. Videre viser resultatene at elever som opplever å bli annerledes behandlet og mindre verdsatt enn sine medelever, kan føle at skolepersonalet ikke bryr seg om de fullfører sin skolegang. Elever uttrykker behov for å bli individuelt sett (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Gray og Hackling, 2009; Lieblein *et al.*, 2018), og få opplevelse av respekt og omsorg fra skolepersonell (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Videre beskriver Scheel, Madabhushi og Backhaus (2009) at manglende oppmuntring fra lærer og annet skolepersonell har en demotiverende effekt på elevenes engasjement.

En kvalitativ studie (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009) viser til skolepersonalets mulighet til å arbeide med elevene for å bygge opp elevenes selvtillit til skolearbeid. Rådgiver på skolen trekkes frem som skolepersonell i unik rolle med mulighet til å skape tiltro hos eleven om at den voksne er på elevens side (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009), som kan oppmuntre og advokere for elevenes skolefullførelse (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009). Elevene ønsker og trenger voksne de kan snakke med om personlige og akademiske utfordringer (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Lieblein *et al.*, 2018). I den kvalitative studien av Gunn, Chorney og Poulsen (2009) fremheves engasjement og støtte fra skolepersonell som en avgjørende faktor for at intervensjonsprogrammer for dropout skal bli suksessfulle.

4.4 Elevenes engasjement på skolen

4.4.1 Viktigheten av mål og ambisjoner

Tre kvalitative studier belyser viktigheten av at elevene ser betydningen av en fullført videregående utdanning (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Lieblein *et al.*, 2018). Alle tre studiene knytter at den enkelte elev tar ansvar for å utføre skolearbeid og følge skolens regler opp mot elevenes vilje til å fullføre utdanningen. Resultatene trekker altså paralleller mellom ansvarstaking og motivasjonsfaktorene for hver elev. Motivasjon kan ha en videre innvirkning på skoleengasjementet hos hver elev (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Lieblein *et al.*, 2018). En kvantitativ studie (Caraway *et al.*, 2003) trekker fram målorientering som en viktig faktor som påvirker elevenes skoleengasjement. Om elevene ikke ser verdien av skolen opplever de også lite motivasjon og

utøver lite ansvarstaking for å fullføre den videregående utdanningen (Knesting, 2008). Egenmotivasjon fra elevene er en viktig faktor, da det ikke er sikkert at tiltak for å forhindre frafall fra videregående skole fungerer om elevene selv ikke er motivert til å ta imot de providerte hjelpetiltakene (Knesting, 2008).

Det er stor variasjon av motivasjonsfaktorer blant elevene knyttet opp mot om de ser verdien av skolen (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Noen elever kan se verdien skolen kan ha for deres videre liv (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Det kan gi mulighet for å kunne ta høyere utdanning, samt at noen elever opplever verdi i selve det å lære (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Resultatene i studien gjennomført av Scheel, Madabhushi og Backhaus (2009) viser også at noen elever opplever skolen som kjedelig, eller lite relevant for deres fremtidige ambisjoner. Framtidsaspirasjonene til elevene varierer for hvert individ; noen vet hvilken vei de skal ta etter endt videregående utdanning, mens noen elever ikke er sikker på hvilken retning de skal ta etter skolen (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Resultatene i studien gjennomført av Lieblein *et al.* (2018) viser i tillegg at elevene foretrekker å snakke om sine fremtidsplaner med venner eller medelever. Grunnen til dette er at elevene føler at samtalen er en dialog som gir både informasjon og inspirasjon (Lieblein *et al.*, 2018).

4.4.2 Motivasjonsfaktorer og elevenes opplevelse av suksess

En kvalitativ studie (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009) og en kvantitativ studie (Caraway *et al.*, 2003) belyser at opplevd suksess kan ha en innvirkning på motivasjon og skoleengasjement. Å sette mål, oppnå målene (Caraway *et al.*, 2003), samt engasjement i læring kan føre til opplevelse av suksess (Caraway *et al.*, 2003; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Dette kan videre føre til vilje til å sette ytterligere mål, og gi elevene motivasjon til å gjøre en innsats for å oppnå målene (Caraway *et al.*, 2003). Opplevd suksess kan føre til at elevene får tro på at ytterligere suksess er mulig å oppnå (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). I tillegg kan noen elever oppleve at hardt arbeid er viktig for å oppleve suksess (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Opplevd suksess kan også skape en effekt som gjør at elevenes anstrengelse for å oppnå mål vedvarer når utfordringer oppstår (Caraway *et al.*, 2003). Å oppleve suksess etter utøvd akademisk engasjement kan føre til større innsikt rundt egne stryker og svakheter, samt hvilken læringsstil som passer til hver enkelt elev (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009).

Resultatene fra studien gjennomført av Scheel, Madabhushi og Backhaus (2009) belyser at personene som elevene har rundt seg er faktorer som kan ha innvirkning på elevenes motivasjon. Det illustrerer at holdningene til medelevene og forholdet til lærerne kan ha innvirkning på motivasjonen. Negativt sosialt klima kan svekke den akademiske innsatsen (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Familie blir også trukket frem som en viktig faktor i denne studien. Støtte fra familien kan ha en positiv effekt på elevens motivasjon for å fullføre den videregående skolen. I tillegg kan familiens skolehistorie være en påvirkningsfaktor; ved at elevene blir motivert av å se at det er mulig å fullføre skolen, eller ved at de blir motivert av å se hvordan de ikke ønsker å ha det (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009).

4.4.3 Betydning av elevenes tro på egen mestring

En kvantitativ studie (Caraway *et al.*, 2003) trekker frem mestringstro som en viktig faktor som kan føre til høyt skoleengasjement. Mestringstro henger tett sammen med karakterer (Caraway *et al.*, 2003), og gode karakterer kan styrke elevenes mestringsfølelse (Caraway *et al.*, 2003; Lieblein *et al.*, 2018). I studienes resultat forklares dette med at følelsen av selvsikkerhet rundt sitt generelle kompetansenivå øker sannsynligheten for at elevene oppnår gode karakterer. Høy mestringstro kan videre føre til at elevene blir mer engasjert i ulike deler av skolen (Caraway *et al.*, 2003).

Resultatene i studien gjennomført av Caraway *et al.* (2003) belyser også at frykt for å mislykkes er en faktor som kan påvirke elevenes mestringstro. Videre knyttes opplevd angst for å mislykkes i skolesammenheng opp mot mindre skoleengasjement. Samspillet mellom lavere frykt for å mislykkes og økt mestringstro kan føre til høyere karakterer. Basert på dette viser studien til viktigheten av at intervensjonsprogrammer rettet mot å styrke skolens engasjement blant ungdom, inneholder strategier for å redusere frykten for å mislykkes, samt å styrke mestringstro og målorientering hos elevene.

4.4.4 Elevenes ansvar for egen læring

Resultatet fra mixed method studien (Gray og Hackling, 2009) viser at ansvar er en viktig faktor for å skape skoleengasjement for hver elev. "Ansvar" blir i studien knyttet opp mot akademisk engasjement, og defineres som ansvaret elevene får fra lærerne, og ansvaret elevene selv tar på seg rundt egen læring på skolen. At elevene får ansvar for egen læring innebærer at de har privilegerer for å følge sin egen timeplan, oppførsel, læreplan og

vurderinger (Gray og Hackling, 2009). Elevene beskriver at de ønsker å ha en aktiv rolle i beslutningstakingen i henhold til deres akademiske læring, og ansvarfordelingen gir følelsen av å bli stolt på, samt at de føler seg respektert som unge voksne (Gray og Hackling, 2009). Videre beskriver elevene at involvering gir følelsen av tilhørighet. Elevene har forskjellige studievaner, og flere trenger tid i løpet av skolehverdagen til å fullføre leksene, for ikke å bli hengende etter eller stresset dersom de ikke har gode studievaner når de kommer hjem (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Elever som har opptil en time leksetid på skolen beskriver at muligheten skaper en oppmuntring til å fullføre leksene, som videre fjerner et stressmoment for elevene (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009).

4.5 Betydningen av ikke-akademiske aktiviteter på skolen

To kvalitative studier (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018) beskriver viktigheten av aktiviteter som kan føre til sosialisering på skolen. Pauser på skolen og pauser utenom skoletiden bidrar til å skape en balanse mellom skolen og fritid (Lieblein *et al.*, 2018). Det beskrives av elevene i denne studien som belønning, og noe de ser frem til. Pauser og fritid er spesielt viktig for at elevene skal ha mulighet for å kunne gjenopprette individuell integritet og uttrykke sin identitet (Lieblein *et al.*, 2018).

Resultatene fra Scheel, Madabhushi og Backhaus (2009) viser at skolegang blir mer attraktiv om skolen tilbyr ikke-akademiske aktiviteter. I studien av Lieblein *et al.* (2018) beskriver elevene viktigheten av aktivitetene som blir arrangert av skolen, legger til rette for å skape sosiale relasjoner. Samtidig viser resultatene i studien fra Ingholt *et al.* (2015) at elever uttrykte ønske om at flere aktiviteter skulle bli arrangert av skolen, fordi det kunne øke elevens sosiale omgangskrets. Dette beskrives som spesielt viktig for elever som akkurat har startet i den videregående skolen, og ikke har blitt kjent med mange av sine medelever enda (Ingholt *et al.*, 2015). I tillegg påpeker studien at det er flere skoler som ikke har noen aktiviteter der nye elever kan bli kjent. Første skoledag trekkes derfor fram i denne studien som en viktig aktivitet som blir arrangert av skolene. Det er viktig å gi første skoledag et innhold som får elevene til å føle seg velkommen og mulighet til å bli kjent med hverandre. I tillegg er det viktig, i forkant, å gi tilstrekkelig med informasjon om tidsplan, lokalisering og bekledning slik at kan bli enklere for elever å møte opp til riktig tid og med passende antrekk (Ingholt *et al.*, 2015). Informasjon og oversikt over hva de skal lære er også viktig å gi tidlig beskjed om, da det kan føre til forbedring av elevens profesjonelle identitet (Ingholt *et al.*,

2015). I tillegg kan tydelige timeplaner og utfyllende læreplaner forhindre forvirring og usikkerhet, noe som igjen kan forhindre skulking og dropout (Ingholt *et al.*, 2015).

Det er viktig å sørge for innbydende møteplasser på skolen hvor elever oppholder seg, for å legge til rette for sosiale interaksjoner mellom elevene (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018). I begge studiene trekkes måltider fram som spesielt viktige møteplasser for uformell sosialisering. I tillegg beskriver studiene at naturlig sosialisering kan oppstå i friminutter. Fastsatte timeplaner med felles matpause og friminutter trekkes fram som et mulig tiltak for å gjøre det lettere for elevene å møtes (Ingholt *et al.*, 2015). Dette kan også bidra til at elever kan få relasjoner på tvers av studieretninger (Ingholt *et al.*, 2015).

5.0 Diskusjon

Litteraturstudiets forskningsspørsmål er: Hvordan kan ergoterapeuter bidra i forebygging av frafall fra videregående utdanning ved å arbeide med elevenes skolehverdag?

Diskusjonskapittelet deles opp i to deler; diskusjon av resultat og metodekritikk. Diskusjon av resultatene er hoveddelen av diskusjonskapittelet og inneholder resultatene fra analysen, der temaene settes i større kontekst og diskuteres opp mot bakgrunn, relevant forskning, offentlige føringer og ergoterapifaglig teori. Deretter presenteres studiens metodekritikk med refleksjon om fremgangsmåte, og egen læring rundt gjennomføring av litteraturstudie.

5.1 Diskusjon av resultat

I diskusjon av resultat vil temaene “Et godt og støttende sosialt miljø på skolen” og “Viktigheten av ikke-akademiske aktiviteter på skolen” bli diskutert sammen under overskriften “Betydningen av sosiale aktiviteter og relasjoner på i skolehverdagen”. Underkategorien “Respekt og omsorg fra skolepersonell” er hensiktsmessig å diskutere underveis i hele kapittelet. Underkategoriene i “Elevenes engasjement på skolen” er sterkt koblet sammen til hverandre, og vil bli diskutert sammen under overskriften “Egenmotivasjon for skoleengasjement”.

5.1.1 Betydningen av sosiale aktiviteter og relasjoner på i skolehverdagen

5.1.1.1 Sosiale relasjoner og ikke-akademiske aktiviteter

Resultatene viser at sosiale aktiviteter som skaper trivsel og sosiale relasjoner på skolen kan forebygge dropout, og oppleves som viktig for elevene (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018). Sosiale aktiviteter er arenaer der elevene kan utfolde deres individuelle identitet (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018). Elevene uttrykker at de ønsker å bygge opp et sosialt nettverk (Ingholt *et al.*, 2015). Sosial aktivitet kan derfor ses på som et konkret tiltak som ergoterapeuter kan arrangere på skolen for å forebygge dropout. Sosial rettferdighet omhandler å se individers likeverd og retten til like muligheter (Wilcock og Townsend, 2014). Tiltaket kan sikre elevens rett til å utvikle seg gjennom deltakelse i aktivitet. Denne retten er et viktig område innenfor occupational justice i aktivitetsvitenskap (Morville og Larsen, 2017). Elevene har også uttrykt at de ønsker at skolen skal arrangere sosiale aktiviteter (Ingholt *et al.*, 2015). Mennesker har behov for å delta i aktiviteter (Kristensen, 2017), og rett til å delta i meningsfulle aktiviteter (Wilcock og Townsend, 2014). Ergoterapeuter kan planlegge segmenterte intervensjoner for å fremme sosial interaksjon, gjennom meningsfulle aktiviteter (Roberts og Evenson, 2014). Ikke-akademiske aktiviteter arrangert på skolen hjelper elevene å bygge sosiale relasjoner (Lieblein *et al.*, 2018) og forebygger isolasjon som er en risikofaktor for dropout (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009). Sosiale aktiviteter arrangert på skolen fremmer elevens deltakelse i skolemiljø (Lieblein *et al.*, 2018).

På skolen gir sosiale aktiviteter elevene en mulighet til å bygge vennskap på tvers av klassene (Ingholt *et al.*, 2015). Det er viktig at skolen legger til rette for muligheten til sosialisering på tvers av studieretningene (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018). Ergoterapeuten må forstå forholdet mellom individ og den sosiale konteksten for å forebygge sosialt utenforskap (Tupe, 2014). Det ses derfor som viktig at det jobbes for å forebygge sosialt utenforskap, og aktiviteter arrangert på tvers av studieretninger legger til rette for at elevene kan øke deres sosiale nettverk. Det trekkes frem i resultatene at elevene setter pris på felles friminutt og felles måltider som sosiale aktiviteter der elevene og skolepersonell kan omgås utenfor klasserommet (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018). Et godt psykososialt skolemiljø fremmer trivsel og mestringsfølelse hos elevene, samt gode relasjoner til medelever og skolepersonell (NOU 2015: 2). Sosial deltakelse kan fremmes gjennom tilpassing av omgivelsene (Khetani og Coster, 2014). Det kommer frem i resultat at elevene ønsker innbydende møteplasser (Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018). Design av fellesområder

etter de sju prinsippene for universell design kan sikre like muligheter for deltakelse (Lid, 2013). Tiltak for å tilpasse områder som benyttes i friminutter og til måltider, vil kunne legges til rette for sosiale interaksjoner. Her er det naturlig at ergoterapeuter kan benytte sin kompetanse rundt universell utforming.

I studien av Ingholt *et al.* (2015) fremgår det at det er uenighet blant skolepersonell om betydningen av sosiale relasjoner i skolehverdagen for elevene. Ergoterapeuter kan benytte sin kompetanse om samspillet mellom aktivitet, person og omgivelser (Norsk Ergoterapeutforbund, 2017), til å advokere på vegne av elevene. Advokere omhandler å fremme muligheter for de som står i en mindre maktposisjon og påvirke på deres vegne for å fremme empowerment og utjevne ulikheter (Laverack, 2013, sitert i Green *et al.*, 2019; Warick-Booth *et al.* 2013, sitert i Green *et al.*, 2019). Det ses derfor naturlig at ergoterapeuter kan advokere om viktigheten av at skolen har fokus på utvikling av gode sosiale relasjoner i elevenes skolehverdag. Dette kan ergoterapeuter gjøre ved å fremme betydningen av sosiale aktiviteter arrangert på skolen. Sosial tilknytning til skolen forebygger frafall i videregående utdanning (Gray og Hackling, 2009).

5.1.1.2 Viktigheten av aktivitetsbalanse

Lieblein *et al.* (2018) beskriver at pauser og fritid skaper en aktivitetsbalanse for elevene i deres hverdag. Aktivitetsbalanse betyr at det er en variasjon i aktiviteter og opplevelse av tilstrekkelig mengde med meningsfulle aktiviteter, som passer til individets behov og ressurser (Håkonsson, Morville og Wagman, 2017). Ergoterapeuter kan på mikronivå samarbeide med eleven om å skape en balanse i skolehverdagen mellom meningsfulle aktiviteter og andre aktiviteter eleven må utføre. Aktivitetsbalanse bidrar til å styrke elevens mestringstro og empowerment (Marczuk, Taff og Berg, 2014). Elever i faresonen for dropout har ofte lite engasjement i aktiviteter på skolen, som kan føre til lav mestringstro, dårlig selvtillit, manglende motivasjon og liten følelse av skoletilknytning (Marczuk, Taff og Berg, 2014). Tiltak som kan føre til aktivitetsbalanse er derfor viktig å inkludere i det forebyggende arbeid for å hindre dropout på videregående skole, og her kan ergoterapeuten bidra med sin kompetanse.

Ingholt *et al.* (2015) påpeker at tydelige timeplaner fjerner usikkerheter og forhindrer dropout. Timeplaner kan være et hjelpemiddel som kan bidra til å skape aktivitetsbalanse (Bendixen, 2017). På makronivå kan et tiltak være å lage timeplaner for elevene som sikrer

aktivitetsbalanse i deres skolehverdag. Etter de yrkesetiske retningslinjene skal ergoterapeuter jobbe for å fremme samarbeid med andre yrkesgrupper på ulike nivåer (Norsk Ergoterapeutforbund, 2018). Ergoterapeuter kan advokere for viktigheten av aktivitetsbalanse i skolehverdagen til skoleadministrasjonen, og på denne måten sikre at timeplanene til elevene legger til rette for aktivitetsbalanse.

5.1.1.3 Sosialt nettverk og skolepersonalets innvirkning på skolemiljøet

Fire studier (Caraway *et al.*, 2003; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Gray og Hackling, 2009; Lieblein *et al.*, 2018) viser til at trivsel, deltakelse og suksess på skolen er avhengig av et støttende skolemiljø. Skolepersonell kan ha stor innvirkning på å bygge et trygt og støttende sosialt miljø på skolen (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Gray og Hackling, 2009; Ingholt *et al.*, 2015; Lieblein *et al.*, 2018), og kan være en positiv faktor for å fremme skolefullførelse for elevene på videregående skole (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). For å forebygge dropout kan det dermed være viktig å inkludere tiltak som omhandler skolepersonalets påvirkning av skolemiljøet. Et støttende skolemiljø har innflytelse på elevenes sosiale relasjoner seg imellom, og hvordan de støtter hverandre i skolehverdagen (Lieblein *et al.*, 2018). For utvikling og opprettholdelse av et godt og støttende skolemiljø må skolepersonalet, elevene og foreldrene samarbeide for å øke muligheten for suksess (NOU 2015: 2, 2015). I elevenes skolehverdag er skolepersonell en stor del av elevens sosiale nettverk. En essensiell funksjon for sosialt nettverk er menneskelig kontakt og støtte (Mæland, 2016). Aktiviteter kan fremme sosialt samhold, og ergoterapeuter kan benytte sin kjernekompetanse om samspillet mellom aktivitet, omgivelse og person (Norsk Ergoterapeutforbund, 2017) til å styrke det sosiale nettverket blant elever og skolepersonell.

Resultatene understreker at skolepersonalets oppførsel og holdninger blir lagt merke til av elevene, og kan dermed ha både en fremmende eller hemmende effekt på elevenes engasjement på skolen (Knesting, 2008; Lieblein *et al.*, 2018). På et mesonivå kan ergoterapeuter arbeide ved å advokere på vegne av elevene om viktigheten av at skolepersonalet er bevisst på hvordan de fremstår ovenfor elevene. Det er viktig at skolepersonell arbeider for å oppnå en forståelse for elevens oppførsel og aksepterer eleven (Gray og Hackling, 2009). FNs menneskerettigheter om utdanning poengterer at det skal fremmes forståelse og toleranse for alle mennesker (FN, 1948). Det skaper en større mulighet for å kunne hjelpe elever som står i faresonen for å falle ut av videregående skole (Gray og

Hackling, 2009). At alle elever skal føle seg sett er en stor faktor i forebyggende arbeid med frafall i videregående skole (Lieblein *et al.*, 2018). Ergoterapeuter er inntatt i Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet på helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom, som en kan-tjeneste for å fremme godt fysiske-, sosiale- og miljømessige forhold og forebygge skade (Helsedirektoratet, 2017). På bakgrunn av dette burde ergoterapeuter fremme sin profesjon som en del av skolepersonalet i det forebyggende arbeidet mot dropout.

5.1.2 Egenmotivasjon for skoleengasjement

5.1.2.1 Informasjons- og målorienteringsarbeid for engasjement og motivasjon

Resultatene understreker at elevenes skoleengasjement avhenger av deres forståelse for hvorfor det er viktig å fullføre videregående utdanning (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Lieblein *et al.*, 2018). Ifølge Jepsen og Larsen (2013) kan ergoterapeuter yte tjenester ved å gi opplysninger, veiledning, støtte og rådgivning til tjenestemottakeren. Ergoterapeuter har kunnskap om mulige konsekvenser tilknyttet mangel på deltakelse og mestring senere i livet (Norsk Ergoterapeutforbund, 2019) som kan benyttes ved rådgivning av elevene. Å identifisere informasjon tjenestemottakeren har behov for, oppdrive informasjonen, og informere gjennom samhandling ved bruk av dialog er en oppgave tjenesteyteren kan utføre (Eide og Eide, 2007). Hensikten med å gjennomføre slikt informasjonsarbeid kan være å øke elevens interesse og forståelse for viktigheten av deres skolegang, og at skolen dermed vil bli en oppfattet som en meningsfull aktivitet og øke deres egenmotivasjon. Egenmotivasjon hos elevene er en kritisk faktor som må være til stede for at tiltak for å forebygge dropout skal være suksessfulle (Knesting, 2008). Motivasjon er avhengig av elevenes vilje til å fullføre utdanningen (Knesting, 2008; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Lieblein *et al.*, 2018).

Målorientering kan ha positiv påvirkning på elevenes skoleengasjement (Caraway *et al.*, 2003). Det er høy variasjon blant elevene om de har en plan for hva de skal gjøre etter videregående (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Ergoterapeuter kan jobbe med målsettingsarbeid (Bundgaard og Bülow, 2013). Veiledning rundt målsetting ses derfor på som en aktuell intervensjon å iverksette, dersom tjenesten ikke allerede tilgjengelig på skolen. Intervensjon for målarbeid kan hjelpe eleven med å sette mål om veien videre etter endt videregående utdanning, og veiledning rundt hvordan de kan oppnå målene. Elever føler seg empowered når skolepersonell tar en interesse i deres meninger, skolesuksess og planer for

fremtiden (Knesting, 2008). En metode ergoterapeuter kan benytte for å bygge opp elevens autonomi og empowerment er å sikre at eleven aktivt deltar i målsettingsarbeidet for å ta kontroll over egen skolegang. Ergoterapeuter kan veilede slik at mål og delmål som settes er realistisk å oppnå (Bundgaard og Bülow, 2013). Etter de yrkesetiske retningslinjene skal ergoterapeuter samarbeide med tjenestemottakeren for å fremme medbestemmelse og individets bruk av egne ferdigheter og ressurser (Norsk Ergoterapeutforbund, 2018). Å oppnå mål kan føre til at elevene ønsker å sette ytterlige mål, samt at de gir mer innsats for å nå disse målene (Caraway *et al.*, 2003). Det vil være mulig å utføre informasjon- og målsettingsarbeid både individuelt og i grupper. Det kan være lettere for elevene å snakke med medelever om sine mål og ambisjoner (Lieblein *et al.*, 2018). På bakgrunn av dette kan det være fordelaktig å legge til rette for arbeid i gruppe ved informasjons- og målarbeid.

5.1.2.2 Styrke elevenes mestringstro

Det belyses i resultat at motivasjon og skoleengasjement kan bli påvirket av opplevd suksess (Caraway *et al.*, 2003; Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009). Videre viser resultatene at mestringstro er sterkt avhengig av de akademiske prestasjonene til elevene. Det kan dermed bli sett på som viktig at elevene opplever suksess, for å øke deres mestringstro. Høy mestringstro kan videre føre til at elevene blir mer engasjert i ulike deler av skolen (Caraway *et al.*, 2003). Det kan derfor være hensiktsmessig at ergoterapeuten bidrar med å øke elevens mestringstro ved å advokere for flow opplevelser i læringssituasjoner. Flow opplevelser kan gi mulighet for vekst og utvikling, samtidig som de gir gode opplevelser i aktivitet (Ryssdal, 2011). Flow oppstår når det er balanse mellom utfordringsnivå og grad av ferdighet (Ryssdal, 2011). Strategier for å øke elevenes opplevelse av suksess tolkes dermed som relevant og hensiktsmessig i tiltak for å øke skoleengasjement. Samtidig kan det tenkes at tiltak som fremmer flow opplevelser vil skape en bevisstgjøring av nåværende kompetansenivå og elevens potensiale for utvikling. Akademisk suksess kan føre til økt bevissthet rundt hvilken læringsstrategi som passer best for elevene, basert på dere styrker og svakheter (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009).

5.1.2.3 Innvirkningen skolepersonalet og ansvar kan ha på akademiske engasjement

Akademisk engasjement er koblet sammen med elevens grad av skoletilknytning- og tilhørighet (Gray og Hackling, 2009; Lieblein *et al.*, 2018). Det kommer frem i resultatene at elevene ønsker og behøver voksne personer som de kan snakke med om akademiske utfordringer (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009; Lieblein *et al.*, 2018). Rådgivere er i

posisjon til å skape en relasjon til elevene, som videre kan føre til tiltro hos elevene (Scheel, Madabhushi og Backhaus, 2009), samt muligheten for å oppmuntre til skolefullførelse (Gunn, Chorney og Poulsen, 2009). En mulighet for ergoterapeuter kan være å samarbeide med rådgiver eller annet skolepersonell i et tverrfaglig arbeid, for å støtte elevene i de akademiske utfordringene. I tverrfaglig samarbeid er det viktig å vedkjenne og respektere de andre teammedlemmenes kompetanse og erfaringer for å finne den beste løsningen for tjenestemottakeren (Falk-Kessler, 2014).

Ergoterapeuter skal fremme tverrfaglig og tverrprofesjonelt samarbeid for å sikre målrettede og effektive intervensjoner for tjenestemottakeren (Norsk Ergoterapeutforbund, 2018). I skolesammenheng kan tverrfaglig arbeid bety at ergoterapeuten samarbeider med mange ulike yrkesgrupper som lærer, rådgiver, assistenter, helsesykepleier og skoleadministrasjonen. Rigby, Trentham og Letts (2014) viser til at ergoterapeuten kan gjennom et samarbeid med læreren, tilrettelegge for et miljø som støtter oppunder elevens læring og tilpasning i skolehverdagen. I den kvalitative studien av Gunn, Chorney og Poulsen (2009) fremheves engasjement og støtte fra skolepersonell som en avgjørende faktor for at intervensjonsprogrammer for å forebygge dropout skal bli suksessfulle. Det ses derfor som en nødvendighet at skolen legger til rette for at skolepersonell får tid i sin arbeidshverdag til å utføre sine oppgaver knyttet til gjennomføring av intervensjonsprogrammer.

Resultatene viser også at akademiske engasjementet påvirkes av muligheten til å ta ansvar for egen læring (Gray og Hackling, 2009). Elevene føler seg respektert som unge voksne når de får muligheten til å ta ansvar for egen læring (Gray og Hackling, 2009). Det kan derfor se ut som det er positivt å igangsette tiltak som har fokus på å legge til rette for økt ansvarsfordeling sammen med elevene. Ergoterapeuter jobber for å fremme individets muligheter til å ta ansvar for eget liv (Norsk Ergoterapeutforbund, 2018). Timeplan kan i tillegg til å benyttes som hjelpemiddel for aktivitetsbalanse, brukes som et aktivt redskap for å gi elevene mer ansvar for struktur i sin skolehverdag. Ved å få mulighet til å ta ansvar, får elevene utviklet sin profesjonelle identitet (Ingholt *et al.*, 2015). For å øke elevens ansvarsfølelse ses det som viktig og nødvendig å involvere eleven. Aktiv involvering av tjenestemottakeren fører til økt effekt av en intervensjon, styrker individets kompetanse, og gir mulighet for aktiv kontroll og mestring av egen livssituasjon (Jepsen og Larsen, 2013). På bakgrunn av dette tolkes aktiv involvering som empowerment styrkende arbeid. Empowerment er begrepet om å myndiggjøre og styrke individets handleevne for å kunne ta

kontroll over egne avgjørelser som påvirker deres livssituasjon (Jepsen og Larsen, 2013; Forebygging.no, u.å.). I samarbeid med annet skolepersonell og den marginaliserte gruppen ses det et mulighetsrom for ergoterapeuter til å forhindre dropout ved å styrke elevens autonomi, empowerment og tilhørighet til skolemiljøet.

5.2 Metodekritikk

I metodekritikk presenteres kritiske refleksjoner rundt egen forskning. Det vil diskuteres rundt temaene; benyttet metode, gruppens arbeidsprosess, etiske utfordringer, samt praktiske implikasjoner av studien.

Det var ønskelig å generere ny kunnskap om meninger og erfaringer, i motsetning til resultater basert på målinger og kalkulasjoner. Basert på dette ble kvalitativ metode sett på som hensiktsmessig å benytte. Intervjustudie ble vurdert som uaktuelt, da det ble ikke identifisert noen ergoterapeuter som jobbet på videregående skoler i Norge. Dropout er en internasjonal problemstilling, og det var ønskelig å gå i dybden på forskning fra sammenlignbare land. Det ble derfor valgt å gjennomføre litteraturstudie. Ingen av studentene hadde erfaring med denne metoden, men relevant litteratur og veiledning ble benyttet for å minimere kunnskapshull.

I gjennomføring av litteraturstudie er man avhengig av å finne relevant forskning, noe som var utfordrende. Lite erfaring rundt søk etter forskning førte til at denne prosessen ble veldig tids- og ressurskrevende. Uerfarenheten førte til feilberegning av tidsperioden avsatt til søk etter relevant forskning. Til tross for at det ble søkt etter både nasjonal og internasjonal forskning, var det utfordrende å identifisere studier som besvarte forskningsspørsmålet. Erfaringer fra søk etter forskning tas med videre, og det ønskes samtidig å påpeke at til tross for noen utfordringer var tema spennende og meningsfullt for studentene å kunne forske dypere på.

Temaet går innenfor både helse- og utdanningsperspektivet, og relevante studier ble derfor søkt etter i både helse- og medisinskfaglige- og utdanningsdatabaser. Dette skapte utfordringer, da de forskjellige databasene krever forskjellig fremgangsmåte ved bruk av nøkkel- og emneord. For å løse utfordringene, ble det benyttet ulike søkeord og synonymer i de forskjellige databasene, som videre førte til at søkene ikke er sammenlignbare. Muligheten

for at det finnes annen relevant forskning som ikke ble identifisert eller ble valgt bort kan ikke utelukkes.

Studien har analysert forskning som omgår andre profesjoner enn ergoterapi. Deretter ble resultat fra analysen knyttet opp mot ergoterapifaglig relevans. Gjennom hele prosessen har det vært fokus på at ergoterapi ikke skulle fremheves som viktigere enn andre profesjoner. Ønsket har vært å se på hvordan ergoterapi kan være en bidragsgivende faktor til arbeidet som allerede pågår for å forebygge frafall i videregående utdanning. Etter hvert som forståelsen for tema økte, ble det vurdert som nødvendig å avgrense oppgaven til elevenes skolehverdag. Dette førte til en utviklingsprosess av forskningsspørsmålet.

Viktigheten av det å være bevist på hvordan temaet og gruppen ble omtalt i oppgaven, ble presentert innledningsvis i etiske utfordringer. Begrepet dropout ble ikke brukt med negative assosiasjoner mot elevene i denne oppgaven. Allikevel har studentene vært bevisste på at denne formuleringen kan oppfattes på en annen måte enn det som har vært ønskelig. Det snakkes i dagens samfunn om endring fra dropout til push out, for at ordlyden ikke automatisk skal legge skylden over på elevene for frafall i videregående utdanning. Det ble allikevel valgt å benytte begrepet “dropout” i oppgaven, da det er dette begrepet som blir brukt i den identifiserte forskningen, og den tilgjengelige litteraturen.

Dagens situasjon i samfunnet med Covid-19 har påvirket bacheloroppgaven i noe grad. Unntakstilstanden i samfunnet og stenging av skolen bidro til usikkerhet i starten om hva dette ville bety for prosessen videre. Den største utfordringen har vært knyttet til begrenset tilgang av ikke-digitalisert ressurslitteratur, da bibliotekene har vært stengt. Til tross for at universitetsbiblioteket har vært stengt har de ansatte vært tilgjengelig for veiledning via e-post. Arbeidsstrukturen som var planlagt måtte endres, men dette medførte lite konsekvenser for arbeidsprosessen. Kommunikasjonen mellom studentene foregikk primært over digitale plattformer eller over telefon, og med dagens tilgang til teknologi fungerte dette uten problemer.

Basert på analyse av studier og resultatene anbefales videre forskning på hvordan ergoterapeuter kan bidra i det forebyggende arbeidet for frafall i videregående skole. Anbefalinger kan bli påvirket av subjektive oppfatninger (Aveyard, 2019), og er basert på studentenes vurdering og erfaringer som er tilegnet i gjennomføring av denne studien.

6.0 Konklusjon

Formålet med denne studien var å se på hvordan ergoterapeuter kan bidra i forebygging av frafall fra videregående utdanning ved å arbeide med elevenes skolehverdag. Basert på resultat fra analyse av dataen trekkes et støttende skolemiljø, elevens skoleengasjement og ikke-akademiske aktiviteter på skolen frem som viktige områder i elevens skolehverdag. De analyserte dataene er hentet fra andre fagområder utenfor ergoterapi, og deretter blitt knyttet opp til ergoterapifaglig relevans.

Det belyses at det er mange faktorer som kan ha innvirkning på skolehverdagen til elevene, og de er sterkt knyttet sammen. Ergoterapeuter kan både sette i gang nye intervensjoner og tiltak, og bidra i videreutvikling av eksisterende tiltak. Analysen fremhever at skolepersonell har stor betydning for suksess for gjennomføring av intervensjonsprogrammer. Som ergoterapeut ses det mulighet for å være en del av skolepersonalet på en videregående skole, og gjennomføre og utvikle intervensjonsprogrammer for å forebygge dropout.

Utvikling av sosiale relasjoner og et godt skolemiljø trekkes fram som svært viktig for å skape trivsel og følelse av skoletilhørighet. Den ergoterapeutiske kjernekompetansen om viktigheten av deltakelse i meningsfulle aktiviteter kan benyttes for å legge til rette for sosiale interaksjoner på skolen. Samtidig belyses viktigheten av aktivitetsbalanse i skolehverdagen. Ergoterapeuter kan bidra på både mikro- og makronivå for å legge til rette for aktivitetsbalanse.

Gjennom informasjons- og målorienteringsarbeid kan ergoterapeuten samarbeide med eleven for å økt forståelse for viktigheten av en fullført utdanning, som videre kan føre til motivasjon og skoleengasjement. Ergoterapeuter kan gjennom sin kunnskap benytte strategier rundt opplevelse av suksess, mestringsfølelse og tro på egne akademiske evner.

Det understrekes i flere av de inkluderte artiklene at det er viktig at elevene blir både sett og hørt som individer av skolepersonell. Ergoterapeuter kan benytte sin kompetanse til å fremme den enkeltes behov og ønsker ved å advokere for eleven. Resultatene belyser at elevens opplevelse av tilknytning og tilhørighet til skolen kan forebygge dropout. I et samarbeid med eleven kan ergoterapeuten jobbe for å øke elevens autonomi, empowerment og tilhørighet.

På bakgrunn av analyse av dataen og studiens funn er det bevis for å trekke konklusjon om at ergoterapeuter kan bidra i arbeid for å forebygge dropout. Det er i oppgaven belyst ulike metoder ergoterapeuten kan benytte i det forebyggende arbeidet. Det ses likevel et behov for videre forskning på ergoterapi og dropout for styrke bevismengden, slik at det sikres at ergoterapeutene jobber etter kunnskapsbasert praksis.

7.0 Referanseliste:

- Aveyard, H. (2019) *Doing a literature review in health and social care : a practical guide*. 4. utg. London: Open University Press/ McGraw- Hill Education.
- Bendixen, H. J. (2017) Aktivitet og tid, i Kaae Kristensen, H., Schou, A. S. B. og Mærsk, J. L. (red.) *Nordisk aktivitetsvidenskab*. København: Munksgaard, s. 129-148.
- Bogdan, R. og Biklen, S. K. (2007) *Qualitative research for education : an introduction to theory and methods*. 5. utg. Boston, Mass: Pearson A & B.
- Brandt, Å., Madsen, A. J. og Peoples, H. (2013) Introduktion til ergoterapi, i Brandt, Å., Madsen, A. J. og Peoples, H. (red.) *Basisbog i ergoterapi: Aktivitet og deltagelse i hverdagslivet*. 3. utg. København: Munksgaard, s. 17-24.
- Bundgaard, K. M. og Bülow, C. v. (2013) Aktivitetsanalyse i ergoterapi, i Brandt, Å., Madsen, A. J. og Peoples, H. (red.) *Basisbog i ergoterapi : aktivitet og deltagelse i hverdagslivet*. 3. utg. København: Munksgaard, s. 197-212.
- Caraway, K. *et al.* (2003) Self-efficacy, goal orientation, and fear of failure as predictors of school engagement in high school students, *Psychology in the Schools*, 40(4), s. 417-427. doi: 10.1002/pits.10092.
- Creswell, J. W. (2009) *Research design : qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. 3. utg. Los Angeles: SAGE.
- Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving for studenter*. 5. utg. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Eide, H. og Eide, T. (2007) *Kommunikasjon i relasjoner : samhandling, konfliktløsning, etikk*. 2. rev. og utv. utg. utg. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Falch, T. *et al.* (2010) *Årsaker til og konsekvenser av manglende fullføring av videregående opplæring*. (SØF-rapport nr. 03/10). Trondheim: Senter for økonomisk forskning. Tilgjengelig fra: http://www.sof.ntnu.no/SOF-R%2003_10.pdf (Hentet: 28. mars 2020).
- Falk-Kessler, J. (2014) Professionalism, Communication, and Teamwork, i Schell, B. A. B., Gillen, G. og Scaffa, M. E. (red.) *Willard and Spackman's Occupational Therapy*. 12. utg. Baltimore, MD: Lippincott Williams and Wilkins, s. 452-465.

- Fangen, K. (2015) *Kvalitativ metode*. Tilgjengelig fra: <https://www.etikkom.no/FBIB/Introduksjon/Metoder-og-tilnarminger/Kvalitativ-metode/> (Hentet: 26. februar 2020).
- FN (1948) *Fns verdenserkæringen for menneskerettigheter*. Tilgjengelig fra: <https://www.fn.no/content/download/38062/933202> (Hentet: 1. mai 2020).
- FN sambandet (2020) *FNs bærekraftsmål*. Tilgjengelig fra: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal> (Hentet: 17. Februar 2020).
- Forebygging.no (u.å.) *Ordbok*. Tilgjengelig fra: <http://www.forebygging.no/Ordbok/> (Hentet: 29. april 2020).
- Gray, J. og Hackling, M. (2009) Wellbeing and retention: A senior secondary student perspective, *A Publication of the Australian Association for Research in Education*, 36(2), s. 119-145. doi: 10.1007/BF03216902.
- Green, J. et al. (2019) *Health promotion : planning and strategies*. 4. utg. Los Angeles, Calif: Sage.
- Gubbels, J., Put, C. E. og Assink, M. (2019) Risk Factors for School Absenteeism and Dropout: A Meta-Analytic Review, *Journal of youth and adolescence*, 48(9), s. 1637-1667. doi: 10.1007/s10964-019-01072-5.
- Gunn, T. M., Chorney, D. W. og Poulsen, J. C. (2009) High School Completion: A Comprehensive Review of Projects Directed toward Keeping Students in School, *Journal of At-Risk Issues*, 15(1), s. 17-24. Tilgjengelig fra: <http://dropoutprevention.org/wp-content/uploads/2015/05/JARI1501.pdf>.
- Helsebiblioteket (2016a) *PICO*. Tilgjengelig fra: <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/sporsmalsformulering/pico> (Hentet: 10. mars 2020).
- Helsebiblioteket (2016b) *Sjekklistor*. Tilgjengelig fra: <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/kritisk-vurdering/sjekklistor> (Hentet: 18. mars 2020).
- Helsebiblioteket (2020) *Helsefremmende og forebyggende tiltak*. Tilgjengelig fra: <https://www.helsebiblioteket.no/samfunnsmedisin-og-folkehelse/helsefremmende-og-forebyggende-tiltak> (Hentet: 13. mars 2020).

Helsedirektoratet (2017) *Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom*
Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten> (Hentet: 1. mai 2020).

Hong, Q. N. *et al.* (2018) *Mixed Methods appraisal tool (MMAT)*. Tilgjengelig fra: http://mixedmethodsappraisaltoolpublic.pbworks.com/w/file/attach/127916259/MMAT_2018_criteria-manual_2018-08-01_ENG.pdf (Hentet: 30. mars 2020).

Håkonsson, C., Morville, A.-L. og Wagman, P. (2017) Aktivitetsbalance, i Kaae Kristensen, H., Schou, A. S. B. og Mærsk, J. L. (red.) *Nordisk aktivitetsvidenskab*. København: Munksgaard, s. 111-126.

Ingholt, L. *et al.* (2015) How can we strengthen students' social relations in order to reduce school dropout? An intervention development study within four Danish vocational schools, *BMC public health*, 15(1), s. 502-502. doi: 10.1186/s12889-015-1831-1.

Jepsen, B. G. og Larsen, A. E. (2013) Ergoterapeutisk intervention, i Brandt, Å., Madsen, A. J. og Peoples, H. (red.) *Basisbog i ergoterapi: Aktivitet og deltagelse i hverdagslivet*. 3. utg. København: Munksgaard, s. 213-226.

Johannessen, A., Christoffersen, L. og Tufte, P. A. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. 4. utg. Oslo: Abstrakt.

Khetani, M. A. og Coster, W. J. (2014) Social Participation, i Schell, B. A. B., Gillen, G. og Scaffa, M. E. (red.) *Willard and Spackman's Occupational Therapy*. 12. utg. Baltimore, MD: Lippincott Williams and Wilkins, s. 731-744.

Knesting, K. (2008) Students at Risk for School Dropout: Supporting Their Persistence, *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 52(4), s. 3-10. doi: 10.3200/PSFL.52.4.3-10.

Kristensen, H. K. (2017) Præsentation af aktivitesvidenskab i et nordisk perspektiv, i Kristensen, H. K., Schou, A. S. B. og Mærsk, J. L. (red.) *Nordisk aktivitetsvidenskab*. København: Munksgaard, s. 17-26.

Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015) *Det kvalitative forskningsintervju*. 3. utg. Oslo: Gyldendal akademisk.

Lid, I. M. (2013) *Universell utforming : verdigrunnlag, kunnskap og praksis*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Lieblein, V. S. D. *et al.* (2018) A photovoice study of school belongingness among high school students in Norway, *International Journal of Circumpolar Health*, 77(1). doi: 10.1080/22423982.2017.1421369.

Marczuk, O., Taff, S. D. og Berg, C. (2014) Occupational Justice, School Connectedness, and High School Dropout: The Role of Occupational Therapy in Meeting the Needs of an Underserved Population, *Journal of Occupational Therapy, Schools, & Early Intervention*, 7(3-4), s. 235-245. doi: 10.1080/19411243.2014.966018.

Markussen, E., Frøseth, M. W. og Sandberg, N. (2011) Reaching for the Unreachable: Identifying Factors Predicting Early School Leaving and Non-Completion in Norwegian Upper Secondary Education, *Scandinavian Journal of Educational Research*, 55(3), s. 225-253. doi: 10.1080/00313831.2011.576876.

Moher, D. *et al.* (2009) Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement, *PLoS Med* 6(7): e1000097. doi: 10.1371/journal.pmed10000.

Morville, A.-L. og Larsen, A. E. (2017) Occupational justice – at fremme retten til aktiviteter, i Kristensen, H. K., Schou, A. S. B. og Mærsk, J. L. (red.) *Nordisk aktivitetsvidenskab*. København: Munksgaard, s. 193-211.

Mæland, J. G. (2016) *Forebyggende helsearbeid : folkehelsearbeid i teori og praksis*. 4. utg. utg. Oslo: Universitetsforl.

Norsk Ergoterapeutforbund (2017) *Alle skal kunne delta. Ergoterapeuters kjernekompetanse*. Tilgjengelig fra: https://ergoterapeutene.sharepoint.com/_layouts/15/guestaccess.aspx?docid=098bea7743a9640b9bbd1993f3584c64c&authkey=AVI55sL39nOEU7RqvtabBCo&e=6ec291850e4248b1a8125d35132d9531 (Hentet: 17. Februar 2020).

Norsk Ergoterapeutforbund (2018) *Ergoterapeutenes yrkesetiske retningslinjer*. Tilgjengelig fra: ergoterapeutene.sharepoint.com/:w:/g/EZmYMwTeZVFHlj4s8xDDYwABRyvI0XWFQobjqHGmGyk8xQ?e=0pZTIs (Hentet: 9. januar 2020).

Norsk Ergoterapeutforbund (2019) *Barn og unges deltakelse og inkludering*. Tilgjengelig fra: https://ergoterapeutene.sharepoint.com/:b:/g/EUp3KXowIpBNlajb99ztx_EB4kkPAZUvWFTtfKnvf_r9XA?e=4KgMtj (Hentet: 17. Februar 2020).

Norsk Ergoterapeutforbund (2020) *Fagområder i ergoterapi*. Tilgjengelig fra: <https://ergoterapeutene.org/ergoterapi/fagomrader-i-ergoterapi/> (Hentet: 13. mars 2020).

NOU 2015: 2 (2015) *Å høre til — Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-2/id2400765/?ch=1> (Hentet: 01. mai 2020).

NOU 2019:25 (2019) *Med rett til å mestre, Struktur og innhold i videregående opplæring*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Teknisk redaksjon.

OECD (2012) *Indicator A2 How many students are expected to finish secondary education?* (Education at a Glance 2012: OECD Indicators). Paris: OECD Publishing. Tilgjengelig fra: <https://doi.org/10.1787/eag-2012-6-en> (Hentet: 28. mars 2020).

Opplæringslova (1998) *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa*. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61> (Hentet: 12. mars 2020).

Ottosen, K. O., Goll, C. B. og Sørli, T. (2019) 'From a sense of failure to a proactive life orientation': First year high school dropout experiences and future life expectations in Norwegian youth, *International Social Work*, 62(2), s. 684-698. doi: 10.1177/0020872817746225.

Peters, L., Galvaan, R. og Kathard, H. (2016) Navigating the occupational transition of dropping out of school: Anchoring occupations and champions as facilitators, *South African Journal of Occupational Therapy*, 46(2), s. 37-43. doi: 10.17159/2310-3833/2016/v46n2a7.

Rigby, P., Trentham, B. og Letts, L. (2014) Modifying Performance Contexts, i Schell, B. A. B., Gillen, G. og Scaffa, M. E. (red.) *Willard and Spackman's Occupational Therapy*. 12. utg. Baltimore, MD: Lippincott Williams and Wilkins, s. 364-381.

Roberts, P. S. og Evenson, M. E. (2014) Continuum of Care, i Schell, B. A. B., Gillen, G. og Scaffa, M. E. (red.) *Willard and Spackman's Occupational Therapy*. 12. utg. Baltimore, MD: Lippincott Williams and Wilkins, s. 896-910.

Ryssdal, C. (2011) Flow theory - om opplevelse av aktiviteter, *Ergoterapeuten*, 11(03), s. 50-53. Tilgjengelig fra:

<https://www.ergoterapeuten.no/Admin/Public/DWSDownload.aspx?File=Files%2FFiles%2F Fagartikler%2FRyssdal-k.pdf> (Hentet: 30. april 2020).

Scheel, M. J., Madabhushi, S. og Backhaus, A. (2009) The Academic Motivation of At-Risk Students in a Counseling Prevention Program, *The Counseling Psychologist*, 37(8), s. 1147-1178. doi: 10.1177/0011000009338495.

Statistisk sentralbyrå (2019) *Gjennomføring i videregående opplæring*. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/vgogjen> (Hentet: 17. Februar 2020).

Tupe, D. (2014) Emerging Theories, i Schell, B. A. B., Gillen, G. og Scaffa, M. E. (red.) *Willard and Spackman's Occupational Therapy*. 12. utg. Baltimore, MD: Lippincott Williams and Wilkins, s. 553-562.

Utdannings Forbundet (2020) *Frafall i videregående opplæring*. Tilgjengelig fra: <https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/utdanningsforbundet-mener/artikler/frafall/> (Hentet: 28. mars 2020).

Wilcock, A. A. og Townsend, E. A. (2014) Occupational Justice, i Schell, B. A. B., Gillen, G. og Scaffa, M. E. (red.) *Willard and Spackman's Occupational Therapy*. 12. utg. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins, s. 541-552.

8.0 Vedlegg

Vedlegg 1: PICO-skjema – forskningsspørsmål

Patients/population/problem HVEM?	Intervention/initiativ/aktion HVA?	Comparison ALTERNATIVE R?	Outcome RESULTAT/EFFEKT?	↑ O R ↓
Beskriv typen pasienter (Vær spesifikk!) - Videregående elever - High school students - Ungdom mellom 14-19 år - At-risk students	Hvilke tiltak vurderes? (Vær spesifikk!) - Forebygge tiltak/intervensjon - Ergoterapi	Hvilke alternativer finnes til tiltakene? X	Hvordan kan tiltakene påvirke utfallet? Hvilke utfall er interessante? - Minske antall forfaller fra videregående utdanning - Uteksaminering	
← AND →				

Vedlegg 2: PICO-skjema – søkeord

Patients/population/problem Hvem?	Intervention/initiativ/action Hva?	Comparison ALTERNATIVER?	Outcome RESULTAT/EFFEKT?	
Beskriv typen pasienter (Vær spesifikk!)	Hvilke tiltak vurderes? (Vær spesifikk!)	Hvilke alternativer finnes til tiltakene?	Hvordan kan tiltakene påvirke utfallet? Hvilke utfall er interessante?	↑
<ul style="list-style-type: none"> - High school students - Youth/adolescent - At-risk students - High school/secondary education/ Vocational education - Dropout Student 	<ul style="list-style-type: none"> - Occupational therapy - Dropout Prevention - Intervention 	X	<ul style="list-style-type: none"> - Dropout prevention - High school graduation/completion 	O R ↓
← AND →				

Vedlegg 3 - Søkehistorikk

Søkedato	Søkeord	Database	Kombinasjoner	Antall treff	Artikkel	Treff nr.
18.03.20	1. High school students 2. Self-efficacy 3. Dropout	Academic Search Complete	1 AND 2 AND 3	14	Self-efficacy, goal orientation, and fear of failure as predictors of school engagement in high school students	3
18.03.20	1. High school students 2. Motivation 3. Dropout prevention 4. At risk student	ERIC	1 AND 2 AND 3 AND 4	24 (SJ)	The Academic Motivation of At-Risk Students in a Counseling Prevention Program	3
18.03.20	1. Dropout prevention 2. Vocational schools	Academic Search Complete	1 AND 2	27	How can we strengthen students' social relations in order to reduce school dropout? An intervention development study within four Danish vocational schools	2
18.03.20	1. Norway 2. School dropout	Medline	1 AND 2	12	A photovoice study of school belongingness among high school students in Norway	2
21.03.20	1. High school 2. Student dropout 3. Motivation	Academic Search Complete	1 AND 2 AND 3	40	Students at Risk for School Dropout: Supporting Their Persistence.	17
21.03.20	1. At Risk Student 2. Dropout Prevention 3. High School 4. Foreign Countries	ERIC	1 AND 2 AND 3 AND 4	31 (SJ)	High School Completion: A Comprehensive Review of Projects Directed Toward Keeping Students in School	3
27.03.20	1. Student dropout 2. Secondary school 3. Self-efficacy	Eric	1 AND 2 AND 3	18 (SJ)	Wellbeing and retention: A senior secondary student perspective	2

Vedlegg 4 - Inklusjon- og eksklusjonskriterier

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Ungdom, 15-19år	Ikke-fagfellevurdert artikkel
Studier publisert i løpet av reform-94	Ikke skandinaviske- og engelskspråklige artikler
Forebyggende tiltak/intervensjon	Høyere utdanning
Frafall i skolen	Ikke publisert litteratur
Ergoterapifaglig relevant	Demografi som kun inkluderer enkelte etnisiteter
Tverrfaglig	Demografi som ekskluderer ett kjønn
Videregående utdanning/High School	Studier som <i>kun</i> fokuserer på funksjonsnedsettelse
Hensiktsmessig metodekapittel for studiene	Grunnskole
	Forskning som ikke er fra vestlige land

Vedlegg 5 - Datasammendrag av kritisk vurdering

Forfatter/ publikasjons år: lokasjon til forfatter	Navn på artikkel:	Type litteratur:	Forskningsmetode	Hovedfunn i artikkel:	Kritisk vurdering:
Knesting (2008): USA	Students at Risk for School Dropout: Supporting Their Persistence	Primary research	Semistrukturert intervju, felt observasjon. Kvalitativ	Skolen positivt kan påvirke elevenes mulighet til å fortsette på skolen. Det er viktig å lytte til elevene og formidle omsorg. Elevenes relasjon med støttende skolepersonell, og elevenes egen besluttsomhet er faktorer som kan påvirke deres avgjørelse om fullføring av utdanningen.	Ikke randomisert utvelging, men brukte “a network selection process”. 17 deltakere.
Gunn, Chorney og Poulsen (2009): Canada	High School Completion: A Comprehensive Review of Projects Directed Toward Keeping Students in School	Comprehe nsive review	Tematisk analyse Kvalitativ	Ved å ivareta de sosiale / psykologiske behovene til hver elev i skolehverdagen, og deretter fokusere på deres akademiske behov, kan skolefravær forhindres. Engasjement fra skolepersonell kan være en avgjørende faktor for intervensjonsprogrammets suksess.	Utforskende tilnærming. Så på 18 prosjekter for fullføring av videregående utdanning, med medium effekt.
Lieblein <i>et al.</i> (2018): Norge, Sverige g Canada	A photovoice study of school belongingness among high school students in Norway	Primary research	Styrkebasert deltakende tilnærming med photovoice; Gruppesamtale, Workshop Semistrukturerte intervjuer Kvalitativ	Andre faktorer enn “læring i skolen” må innarbeides for å øke oppmøte. Disse faktorene omhandler personens indre og ytre motivasjon, akademiske- og ikke- akademiske aktiviteter, og støttende omgivelser. Det sosiale og fysiske miljøet blir trukket fram som spesielt viktig, fra elevenes side. Lærere og annet skolepersonell ga	Styrkebasert tilnærming. Syv deltakere, ikke randomisert utvelging. Frivillig deltakelse og informert samtykke. Flere typer av

				viktige bidrag til å skape og fremme tilhørighet gjennom et støttende sosialt og pedagogisk miljø.	informasjonsinnhenting.
Ingholt <i>et al.</i> (2015): Danmark	How can we strengthen students' social relations in order to reduce school dropout? An intervention development study within four Danish vocational schools	Primary research	Utforskende metode. Kvalitative intervjuer og observasjoner	Årsakene for frafall er mange og komplekse. Forebygging krever et mangefasettet intervensjonsprogram. Forslag på intervensjoner omhandler på sosiale interaksjoner, fysiske omgivelser og en god start på skolen.	Etnografisk forskning. Frivillig deltakelse, anonymisert. 4 yrkesfaglige videregående skoler valg ut pga. bekvemmelighet 22 deltakere, 40 dagers observasjon
Scheel, Madabhushi og Backhaus (2009): USA	The Academic Motivation of At-Risk Students in a Counseling Prevention Program	Primary research	Utforskende metode Semistrukturert intervju Kvantitativt	Essensen av akademisk motivasjon er: gode sosiale relasjoner som bygger opp motivasjon. I forebyggende dropout programmer gjennom rådgivning er gode relasjoner og kommunikasjon en nøkkelfaktor. Tiltak kan føre til oppnådd akademisk mestring for elevene. Oppmuntring og en hjelpende hånd er viktige faktorer. Samt elevenes mulighet til å utforske seg selv og karriere med fokus på framtiden.	Fenomenologisk forskning.. 20 deltakere, henvisning til programmet av skoleveileder på ungdomskolen. Frivillig deltakelse
Gray og Hackling (2009): Australia	Wellbeing and retention: A senior secondary student perspective	Primary research	Mixed method: Kvantitativ spørreundersøkelse school-based data Kvalitativ åpen-sluttet intervju	Sosial tilknytning og akademisk engasjement i elevens læringsmiljø er svært viktig å fokusere på. Utvikling av læreplan og læringskultur basert på respekt, relasjon og ansvar støtter sosial tilknytning og akademisk engasjement. En positiv	255 elever mellom 15-16 år deltok i spørreundersøkelse 25 elever (10%) fra

			fokusgrupper school- based data	skolekultur består av produktive opplevelser i deltakelse og mestring	spørreundersøkelsen i fokus gruppe
Caraway <i>et al.</i> (2003): USA	Self-efficacy, goal orientation, and fear of failure as predictors of school engagement in high school students	Primary research	Kvantitativ Selvrapporteringsinstrumenter; spørreskjemaer	Det er viktig at intervensjonsprogrammer rettet mot å styrke skoleengasjement blant ungdom, inneholder strategier for å styrke mestringstro, målorientering og reduisering av frykten for å mislykkes. Skolen, familie, helsevesenet og samfunnet må jobbe sammen for å sikre akademisk suksess og mentalt velvære hos de unge.	Spørreundersøkelse med 123 deltakere.

